

Összeállította: az MN Pénzügyi Szolgálat Főnökség baleset-elhárítási és munkavédelmi osztálya

Tájékoztató az MN Munkavédelmi Bizottság üléséről

Miniszter elvtárs 84/1978. számú utasítása alapján 1979 októberében megalakult a Magyar Néphadsereg Munkavédelmi Bizottsága. A néphadsereg személyi állománya baleseti helyzetéről, az egészség és testi épség védelme érdekében végzett munkáról a bizottsági tagok számára készített tájékoztatót a következőkben teljes terjedelemben közöljük.

Az MSZMP XI. kongresszusának, valamint a kormány vonatkozó határozataival összhangban az elmúlt években a néphadseregben széles körű tevékenység bontakozott ki a személyi állomány testi épsége, egészsége fokozottabb megóvása, a balesetek és szolgálati eredetű megbetegedések megelőzése érdekében. A népgazdasági előírásokkal összhangban és a katonai sajátosságoknak megfelelően létrejött a néphadseregben is a munkavédelmi tevékenység rendszere, amely alapot teremt a baleseti belyzetben a kedvező irányú változások létrehozására.

Az eddig végzett munka, a munkavédelmi helyzet főbb jellemzői, valamint a továbbtanulás érdekében szükséges fontosabb tennivalók a következőkben foglalkozhatók össze:

I.

Az eddig végzett főbb feladatok

1. A központi szabályozás részeként a 2019/1971. (V. 25.) kormány számú határozat néphadseregi végrehajtása érdekében a Honvédelmi Minisztérium szerveivel, valamint az illetékes szakszervezeti szervekkel együttműködésben elkészült a 4/1974. (HK 6.) HM sz. utasítás, amely meghatározza a néphadseregben folyó munkavédelmi tevékenység követelményeit, főbb feladatait. Ennek alapján, a megszabott követelményeknek megfelelően jött létre a teljes személyi állományra kiterjedő, egységes munkavédelmi tevékenység szabályozott rendje, amely elveiben és módszereiben összhangban van a népgazdasági gyakorlattal.

1976 július 1-én hatályba lépett a Katonai Általános Baleset-elhárító és Egészségvédő Szabályzat. A szabályzat összefoglalja a biztonságos és egészséges szolgálatteljesítés, munkavégzés néphadseregi előírásait, ezáltal segítséget nyújt a parancsnokoknak és munkahelyi vezetőknek az előírások megismerésében oktatásában, alkalmazásában, valamint betartásuk megkövetelésében. A kiképzési és a munkafeladatok biztonságos végrehajtásának szabályai a fegyvernemi-szakági előírásokban, óvórendszabályokban, illetve szabványokban található. A katonai szervezeteknél a helyileg indokolt biztonsági intézkedéseket, valamint a baleset-megelőző tevékenység konkrét rendjét a Parancsnoki Baleset-elhárítási Egészségvédelmi Utasítások tartalmazzák, melyek az erre vonatkozó irányelvek alapján 1977 december 31-ig készültek el.

A népgazdasági gyakorlattal egyezően szabályozott a három napot meghaladó szolgálat-, illetve munkaképtelenséget okozó balesetek, a szolgálati eredetű megbetegedések kivizsgálásának, jelentésének, nyilvántartásának, valamint azok szolgálattal, munkával való összefüggése elbírálásának és a minősítő tevékenység rendszeres felülvizsgálatának rendje. A kialakított rendszer a vezetés minden szintjén biztosítja a baleseti okok elemzéséhez az információ ellátottságot, a balesetekkel, szolgálati eredetű megbetegedésekkel kapcsolatos jogok érvényesítését.

A munkavédelmi helyzetre vonatkozó éves összefoglaló jelentések alapján – melynek tartalmi követelményeit külön intézkedés írja elő – lehetőség van a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alatt álló vállalatok és gazdaságok baleseti helyzetének értékelésére, a szükséges intézkedések megtételére.

Meghatározott a munkavédelmi előírások érvényre juttatásának rendje a néphadsereg beruházásainak használatbavételénél, melynek célja, hogy az új, illetve a felújított, átalakított régi létesítmények mindenben feleljenek meg a biztonságos és egészséges szolgálati körülményekre, munkafeltételekre vonatkozó követelményeknek.

Kidolgozott a kezelőkre, valamint a munkahelyi környezetre veszélyes technikai eszközök, anyagok munkavédelmi minősítésének rendszere. Ennek alapján biztosítható, hogy a néphadseregben munkavédelmi szempontból csak megfelelő eszközöket, anyagokat alkalmazzanak.

Kidolgoztak a munkavédelmi kiképzés és vizsgáztatás, a propaganda, az ellenőrző tevékenység, valamint azok végrehajtásának feladatai.

Kellően szabályozott a katonai szervezetek egészségügyi szolgálatainak munkavédelemmel kapcsolatos feladatai, egységesen rendezett, illetve jelenleg folyik a munkavédelmi rendeltetésű egyéni védőeszköz ellátás felülvizsgálata és a követelményeknek megfelelő módosítása.

A munkavédelem fejlesztésére hozott 2018/1978. (V. 21.) Mt. számú határozat néphadseregi végrehajtásának feladatait, a 84/1978. (HK 39.) HM számú utasítás tartalmazza.

A munkavédelmi tevékenység alapvető szabályainak kidolgozása befejeződött. A munkavédelmi rendelkezések gyűjtemény formájában az érintettek rendelkezésére állnak, így azok megismerése és alkalmazása széles körben biztosított.

2. A munkavédelmi feladatok néphadseregi szintű elvi irányításával miniszter elvtárs az MN pénzügyi szolgálat főnököt bízta meg, a tevékenység operatív irányításának központi szerve az MN Pénzügyi Szolgálat Főnökség Baleset-elhárítási és Munkavédelmi Osztálya.

A Honvédelmi Minisztérium fegyvernemi, szolgálati főnökségeinek, csoportfőnökségeinek feladata megszervezni a szakirányítási területekre jellemző sajátos

veszélyek elhárítását, amíg a seregtest- és magasabbegység-parancsnokságok az alárendeltekénél folyó munkavédelmi tevékenység széles körű kibontakoztatásáért, segítéséért, a rendelkezések betartásának rendszeres ellenőrzéséért felelősek.

A személyi állomány egészsége, testi épsége védelmének szervezett megvalósítása, a biztonságos és egészséges feladatteljesítés feltételeinek minden oldalú biztosítása a katonai szervezetek feladata.

Az alárendelt személyi állomány testi épségének egészségének védelme alapvetően parancsnoki feladat. A parancsnokok szakszerű munkavédelmi tevékenység érdekében széles katonai és szakmai ismeretekkel rendelkező baleset-elhárítási, munkavédelmi megbízottakat jelöltek ki, akik eredeti beosztásuk mellett látják el jelentősen megnövekedett, esetenként önálló beosztást igénylő feladataikat. A Honvédelmi Minisztérium felügyelete alatt álló vállalatok és gazdaságok munkavédelmi feladatait függetlenített beosztású személyek látják el. A baleset-elhárítási megbízottak szoros kapcsolatot tartanak fenn a szolgálatiág-főnökökkel, munkahelyi vezetőkkel, valamint a szakszervezeti bizottságokkal. Munkájuk igen szerteágazó, széles körű, katonai, jogi, műszaki és egyéb ismereteket igényel, aktivitásuk alapvetően befolyásolja a baleseti helyzet alakulását.

A munkavédelem egyes feladatainak ellátására (balesetek kivizsgálására, munkavédelmi szemle) a parancsnokok a szolgálati személyekből esetenként szakértő bizottságot jelölnek ki.

3. A néphadseregben a baleset-elhárítás komplex tevékenység eredményeként valósul meg. A szervezett munkavédelmi tevékenység megindulása előtt, illetve azzal párhuzamosan jelenleg is, a rendkívüli események elleni harc részeként több irányú baleset-megelőző tevékenység folyt, illetve folyik.

A HM vezetőszervei, köztük az MN Politikai Főcsoportfőnökség minden balesetre, az MN Általános Gépesített Lövész és Harckocsizó Kiképzési Csoportfőnökség, az MN Páncélos és Gépjármű Technikai Szolgálat Főnökség a közlekedési balesetekre, a többi HM-szerv szakterületet érintő balesetekre kiterjedően ha eltérő színvonalon is, figyelemmel kíséri a baleseti helyzet alakulását és esetenként intézkedik a balesetek megelőzésére. Különösen jelentősek az MN Politikai Főcsoportfőnökség Fegyelmi-elemző Osztályának a baleseti helyzet fegyelmi összefüggéseiről készített elemzései, az MN Általános Gépesített Lövész és Harckocsizó Kiképzési Csoportfőnökség és az MN Páncélos és Gépjármű Technikai Szolgálat Főnökség közlekedési balesetek megelőzésére irányuló tevékenysége. Az MNVK Mozgósítási és Hadkiegészítési Csoportfőnökség által kidolgozott, a kezelői kiválasztást elősegítő módszerek is jelentősek.

A munkavédelmi tevékenység keretében folyó baleset-megelőző munka főbb irányait az 1976–80 időszakra szóló munkavédelmi „Feladatterv” tartalmazza. Az ebben foglaltak végrehajtására irányuló munkából a következők emelhetők ki:

a) *Tárgyi-környezeti feltételek biztosítása*

A biztonságos és egészséges szolgálati körülmények, munkafeltételek kialakítása és fenntartása érdekében felmérés készült a néphadsereg munkaegészségügyi helyzetéről. A vizsgálat alapján a katonai szervezeteknél intézkedési tervekben határozták meg a legközvetlenebb baleseti veszélyek, egészségkárosító hatások felszámolásának feladatait.

Az új létesítményekkel kapcsolatos munkavédelmi előírások érvényesülését a néphadsereg munkavédelmi szervei figyelemmel kísérik. Az objektumok elhasználódása, új technikai eszközök, technológiák alkalmazása következtében kelet-

kező veszélyek feltárása, a Katonai Általános Baleset-elhárító és Egészségvédő Szabályzatban és más előírásokban elrendelt követelmények teljesítésének ellenőrzése, a bizottságilag lefolytatott baleset-elhárítási, munkavédelmi szemléken történik. A feltárt hiányosságok kijavítására intézkedési tervek készülnek.

Folyamatban van a néphadseregben használt, munkavédelmi minősítésre kötelezett berendezések, eszközök, anyagok minősítésének végrehajtása.

b) *Munkavédelmi kiképzés*

A személyi állomány általános baleset-elhárítási, munkavédelmi oktatása, a szakmai feladatok biztonságos ellátásához szükséges munkavédelmi szakkiképzés, a veszélyes feladatokhoz kapcsolódó eseti oktatások, valamint a munkavédelmi vizsgáztatás, a vonatkozó rendelkezések szerint folyik. Az oktatás hatékonyságának növelésére, a sor- és hallgatói állomány kiképzésének korszerűsítésére a legközelebbi időszakban kerül sor.

A katonai étellel, a szolgálattal, munkával összefüggő veszélyek természetének, azok elhárításának ismertetésére „Balesetek megelőzése a kiképzésben” címmel oktatási segédletként felhasználható könyv készült, megjelenése a közeljövőben várható.

c) *Munkavédelmi propaganda*

A propaganda munka fontosságának megfelelően, jelentős részét képezi a munkavédelmi tevékenységnek. A Szakszervezetek Országos Tanácsa által kiadott, a néphadseregben hasznosítható kiadványokat, plakátokat, a csapatoknál felhasználják.

A Katonai Általános Baleset-elhárító és Egészségvédő Szabályzat előírásainak, valamint a szolgálati és munkafeladatok fontosabb rendszabályainak széles körű népszerűsítésére – egyenként 1600 példányban 25 féle plakát készült. Sor került plakát-pályázat kiírására is. A legjobb pályaművek díjazásban részesültek, ötleteik alapján, újabb 37 féle plakát készült 400–800 példányban.

A gépjárművezetők és parancsnokok részére több, a kötelezettségeikre emlékeztető címke készült és készül. Ugyancsak a veszélyekről, tilalmakról tájékoztató címkék készültek a technikai eszközök egy részére is. Tizenegy füzetből álló sorozat segítette kialakítani és általánossá tenni a gépjárművezetők körében a deffenzív vezetés készségét.

Az elmúlt években hat munkavédelmi propaganda és oktató film készült.

Ezek:

– „Röntgenfelvétel” a gépjárműparancsnok erélytelen, felelőtlen magartása az italozás és a gyorsajtás következtében megtörtént tömeges sérüléssel járó gépjármű-baleset körülményeit;

– „Nem játékszer” a robbanóanyagok helytelen kezelésével, a gyerekes kíváncsiságból, a veszély lebecsüléséből adódó baleseteket;

– „Két nap élet...” az eltávozás ideje alatt magáról megfélemedező katona tragédiáját;

– Az „Új környezetben I–II.” a katonai élet, a szolgálat és a munka, illetve a gyakorlatok során bekövetkező gyakoribb baleseti veszélyeket;

– „Ha megtörtént a baj...” a baleseteket követő teendőket, eljárási rendet mutatják be.

Még ez évben elkészül a néphadsereg leggyakoribb foglalkozási megbetegedés a zajártalommal összefüggő halláskárosodás megelőzését segítő propaganda film.

A filmek hatékony munkavédelmi propaganda segítésére megfelelő példány-számban rendelkezésre állnak.

A katonai szervezeteknél évente legalább egy alkalommal megrendezett munkavédelmi napok programjai; a vetélkedők, filmvetítések, a megtörtént balesetek elemzése segítenek kialakítani a megfelelő munkavédelmi szemléletet.

d) *Baleseti adatok feldolgozása*

Az éves baleseti adatok feldolgozása gépi úton történik, ezáltal lehetőség nyílik a balesetek bekövetkezésében szerepet játszó okok és körülmények sokoldalú elemzésére, az összefüggések feltárására.

1975-től rendszeresen készül elemzés és tájékoztatás a néphadsereg baleseti helyzetéről, melyek a „Magasabbparancsnoki Értesítő”-ben is megjelennek azzal a céllal, hogy az összefoglaló jelentéseket a csapatoknál dolgozzák fel, a fontosabb következtetések és az ezekből adódó feladatokat a személyi állománnyal ismer- tessék.

4. A baleset-megelőző tevékenység kibontakoztatásában jelentős szerepe van a párt- és KISZ-szervezeteknek. A segítség hatékonyabbá tétele érdekében az MSZMP Néphadseregi Végrehajtó Bizottsága megvizsgálta a testi épség és egészség védelmének helyzetét a néphadseregben. A Néphadseregi Végrehajtó Bizottság a tapasztalatok alapján ajánlásokat dolgozott ki miniszter elvtárs, valamint a katonai szervezetek vezetői számára, a baleseti helyzet javítása érdekében, határozatában pedig megszabta a pártszervezetek ezzel összefüggő feladatait. Azóta gyakrabban szerepel a testületi ülések napirendjén a munkavédelmi helyzet, a balesetmegelőző tevékenység.

A néphadsereg polgári alkalmazottai, valamint a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alatt álló vállalatok és gazdaságok dolgozói testi épsége, egészsége védelmében kiemelkedő szerepük van a szakszervezeti szerveknek, melyek a SZOT elnökség határozatai alapján, a Közalkalmazottak Szakszervezete Néphadseregi Bizottságának közvetlen irányítása mellett végzik elsősorban a tevékenység társadalmi bázisának kiszélesítésére, a felvilágosításra, nevelésre és a polgári alkalmazottak, dolgozók érdekvédelmére irányuló feladataikat.

A baleset-elhárítási, munkavédelmi tárgyú rendelkezések érvényesülését a Katonai Főügyészség kiemelt tárgyú törvényességi vizsgálat keretében az elmúlt évben 25 katonai szervezetnél vizsgálta meg, észrevételeit, javaslatait jelentésben foglalta össze.

II.

A baleseti helyzet alakulása

5. A néphadsereg baleseti helyzetének adatai azt mutatják, hogy a baleset-megelőző tevékenység még nem hozott olyan mértékű javulást az állomány baleseti (munkaegészségügyi) helyzetében, amely az erőfeszítések alapján elvárható lenne, még nem sikerült alapvető változást elérni a baleseti helyzet alakulásában.

A katonai szervezetek túlnyomó többségénél felismerték a baleset-megelőző munka jelentőségét, a hozzá kapcsolódó alapvető politikai, katonai és anyagi érdekeltiséget. Több katonai szervezetnél, vagy munkahelyen azonban nem tulajdonítanak megfelelő jelentőséget e feladatoknak, ezért baleseti helyzetük változatlan, vagy – a feladatok bonyolultabbá válása, az objektumok állapotának romlása és

más okok következtében – egyre romlik. Ezen egymás ellen ható tényezők eredőjeként a néphadsereg baleseti helyzetének alakulásában még nem sikerült uralkodó tendenciává tenni a baleseti helyzet javulását.

Az összes baleseti sérülésre vonatkozó adatok az elmúlt három évben a következőképpen alakultak:

	Halálos	Csonkulásos	Súlyos	Könnyű	Összesen	Kiesett m. napok száma
1976	79	43	3330	727	4179	106 544
1977	68	45	3100	731	3944	99 891
1978	87	57	3193	944	4281	103 873

A balesetek során bekövetkezett sérülések számának jelentéktelen változása mellett a halálos és a csonkulásos sérülések száma növekedett. Ezeket a baleseteket többnyire súlyos szabálytalanságok, mulasztások segítették elő, közöttük kiemelkedő a gyorsajtás és az ittasság szerepe.

A katonai szolgálattal összefüggő baleseti sérülések a sérülés súlyossága szerint az elmúlt három évben a következők szerint oszlottak meg:

	Halálos	Csonkulásos	Súlyos	Könnyű	Összesen	Kiesett m. napok száma
1976	42	40	2631	587	3280	85 280
1977	24	36	2532	603	3198	79 075
1978	42	50	2606	788	3486	82 579

A katonai szolgálattal összefüggő balesetek következtében 1978. évben a kiképzés, illetve a napirend szerinti tevékenység során 1167 (33,5%), munkavégzés során 899 (25,8%), közlekedés alkalmával 406 (11,6%), sportolás közben 738 (21,2%), egyéb tevékenységek folyamán 276 (7,9%) személy sérült meg.

A kiképzés, illetve a napirend szerinti tevékenységgel összefüggő balesetek közül az ejtőernyős és a fegyverbalesetek, valamint a repülőbalesetek súlyosságukban kiemelkedő. 210 sérülés akadálypálya leküzdése során történt, ezek egyharmada csonttöréssel végződött. Az ilyen természetű balesetek megelőzésére az MN Kiképzési Főfelügyelő közvetlen szervei Testnevelési és Sportosztálya intézkedést adott ki.

A munka-balesetek alakulásában jelentős romlás állott be: a balesetek száma és súlyosságuk egyaránt emelkedett. A sérülések jelentős része javítás, karbantartás, ezen belül a csonkulásos sérülések többsége faipari gépeken végzett munka során következett be. Jelentős az építőipari balesetek száma is. Ezek arra utalnak, hogy a foglalkoztató vállalatok nem fordítanak mindig kellő gondot az építő katonák biztonságára.

Kiemelkedő a közlekedési balesetek súlyossága. A közúti közlekedési balesetek sérültjeinek közel ötöde vesztette életét. Az ilyen balesetek súlyosságát mutatja az is, hogy ezek a balesetek okoznak leggyakrabban tömeges sérülést. Még mindig gyakori – a gyűrű szabálytalan viselése következtében – a gépjárművön utazók ujjcsonkolódása.

A sportbalesetek közel 80⁰/₀-a a labdarúgáshoz kapcsolódik. A sérülések fő oka a bemelegítés nélküli, vagy az erőszakos játék, az alkalmatlan sportpályák és más területek használata.

A katonai szolgálattal nem összefüggő sérülések jelentős része közlekedési balesetek következménye, melyek közül igen sok vezetett a sérült halálához. Bekövetkezésükben jelentős szerepe van a szabadság, eltávozás alatti gátlástalan viselkedésnek, az italozásnak és a vezetési gyakorlat hiányának.

Emelkedik a szabad időben, szakértelem nélkül végzett szakipari, valamint a mezőgazdasági, kerti munkák során elszenvedett sérülések száma.

6. A baleset-megelőző munka hatékonyságát főként a helyes szemléletmód, felelősségtudat, a szabályok ismerete, alkalmazása területén, valamint az irányításban fellelhető fogyatékoságok fékezik. A parancsnokok döntő többsége ugyan tisztában van a személyi állomány testi épsége, egészsége megóvása terén reá háruló felelősséggel, ennek megfelelően szervezi a baleset-elhárítás, munkavédelem feladatait, azonban még mindig vannak akik a biztonsági rendszabályok betartását a feladat végrehajtást akadályozó tényezőnek tekintik, az egészség és testi épség védelmét célzó tennivalók elmulasztását időhiánnyal indokolják.

A baleseti helyzet javulását gátolja, hogy a katonai szervezetek egy részénél nem érvényesülnek kellően a központi rendelkezések. Nem tárják fel a baleseteket előidéző körülményeket, nem ismerik azok bekövetkezésének valóságos okait, ezért a baleseteket nem követik minden szükséges esetben hatásos intézkedések.

Helyenként kevés gondot fordítanak az állomány szemléletének formálására. Nem használják ki a szabályszegéseket követő sajnálatos emberi tragédiák bemutatásában rejlő agitativ lehetőséget. Többek között ennek következtében az állomány jelentős részénél tapasztalható még a biztonsági előírások figyelmen kívül hagyása, megszegése, vagy a veszélyek lebecsülése, hajlam az öncélú, értelmetlen kockázat vállalására, saját és mások testi épségét veszélyeztető magatartásra.

Nem javult kellőképpen a baleset-elhárítási szabályok betartásában, alkalmazásában megnyilvánuló fegyelem; a munkahelyi vezetők egy része eltúri a megelőzés szabályainak megszegését, vagy következtelen a felelősségre vonás alkalmazásában.

A baleset-elhárítási szabályok ismeret szintje sok helyen alacsony, az alkalmazási készség nem megfelelő.

Továbbra is nehezíti a baleseti helyzet reális felmérését a balesetek jelentésének hanyag, vagy szándékos elmulasztása, a jelentési fegyelem időleges lazulása.

A hiányosságok között kell említeni a sérültekről való gondoskodás területén tapasztalható rendellenességeket is. Megtörténik, hogy a baleset minősítéséről szóló döntést a sérülttel nem közlik, nem hívják fel a figyelmét jogosultságai érvényesítésére. Gyakori törekvés, hogy a felelősséget kizárólag a sérülte kívánják háritani, kibújva a szolgálati, munkakörülmények szigorú megvizsgálása, vagy a feladat-átszervezés terhe alól.

Nem kielégítő a néphadseregi munkavédelmi tevékenység társadalmiasításának színvonala: a parancsnokok nem vonják be mindenhol a szakszervezeti bizottságokat, illetve a társadalmi munkavédelmi felügyelőket a polgári dolgozókat érintő munkavédelmi intézkedések kidolgozásába.

A baleseti helyzet jelentős javulásának előfeltétele a szolgálati és munkakörülmények további fejlesztése. A katonai objektumok állapotában tapasztalható kedvező változások ellenére helyenként még mindig számos veszély fenyegeti az

állomány testi épségét egészségét. Különösen a régebben épült objektumokban az elhanyagolt, kopott járófelületek, a töredezett lépcsők, a csúszásveszélyes vizes-helyiségek, a korábban beszerzett, vagy szakszerűtlenül kezelt, illetve javított berendezések, az anyagmozgató gépek és segédeszközök hiánya – párosulva a megfelelő szakképzettség hiányával, esetenként a fegyelmezetlen, felelőtlen magatartással – okozza a sérülések jelentős részét.

A zaj, a kedvezőtlen munkahelyi körülmények, a helytelen világítás, fűtés, a levegőnedvesség, a szellőzetlen munkatér zavaró hatása ugyancsak hozzájárulhatnak a balesetek bekövetkezéséhez, de hosszabb időn át ezek a hatások, valamint a vibráció, az elektromágneses sugárzás, a kémiai anyagok kontakt hatása szolgálati megbetegedéseket okozhatnak. Különösen a zaj károsító hatása jelentős a zajos munkahelyek gyakorisága, és számuk gyarapodása következtében. Az elszennvedett zajbehatások – erősségüktől és időtartamuktól függően – esetleg jóvátehetetlen halláskárosodásokat okozhatnak, ezért a zajvédelem megszervezése az ilyen munkahelyeken nélkülözhetetlenül fontos. A tartós pszichikai túlterhelés, a túlfeszített egészségtelen munkahelyi légkör szintén súlyos megbetegedésekre, korai munkaképesség csökkenésre vezethet.

Nincs lényeges változás az egyes szakterületekhez kapcsolódó, balesetek számának alakulásában sem. Ezek megelőzése a szakági-fegyvernemi irányító szervek határozottabb szaktevékenységét igényli.

III.

Feladatok

7. A néphadseregben kialakított baleset-elhárítási, munkavédelmi tevékenységi rendszer szabályai megfelelő alapot biztosítanak az eredményes megelőző munkához. Az érvényben levő előírások betartása mellett – a 84/1978. HM számú utasításban megszabott követelményekkel összhangban – a baleseti helyzet javítására, a személyi állomány egészsége, testi épsége védelmében célszerű valamennyi erőt integrálni és tovább növelni a baleset-megelőző munka hatékonyságát.

Ennek érdekében:

– fokozni kell a parancsnokok, munkahelyi vezetők felelősségtudatát a rájuk bízott személyi állomány egészsége, testi épsége megvédésében, a biztonságos és egészséges szolgálati körülmények, munkafeltételek alakításában, illetve fenntartásában;

– javítani kell a munkavédelmi kiképzés hatékonyságát, el kell érni, hogy az oktatás a mindennapi tevékenységek veszélyei elhárítására irányuljon, és mentes legyen a formális elemektől;

– ki kell szélesíteni a propagandatevékenységet annak érdekében, hogy a személyi állomány körében folyamatosan növekedjen a szabályok alkalmazásának szándéka és készsége;

– következetesen érvényt kell szerezni a balesetek megelőzésére vonatkozó előírásoknak, szigorú felelősségre vonással kell elejét venni a felelőtlen, testi épséget veszélyeztető magatartásformák terjedésének;

– a balesetek okait, körülményeit gondosan elemezni kell, meg kell követelni a valóságos okokhoz igazodó megelőző intézkedések kiadását és azok végrehajtását.

Egy motorkerékpár baleset szomorú krónikája

A közúti balesetet, amellyel foglalkozunk, motorkerékpárral követték el. Sokat foglalkoztunk a vezetés veszélyeivel, úgy tűnik mégsem eleget ahhoz, hogy mindenki megértse: a rendelkezések durva megsértése életet veszélyeztet.

Vannak, akik nem tudják, hogy a motorkerékpár az egyik legveszélyesebb közlekedési eszköz. Baleset során, ha más járműhöz vagy szilárd tárgyhoz ütközve nem erővel fékeződik, nem védi vezetőjét és utasát úgy, mint a gépkocsiknál a karosszéria és egyéb biztonsági berendezések. A gyors lefékeződés hasonló mintha valamilyen magasságból a vezető – utasa – a földre zuhanna.

A motorkerékpár fékútja nem azonos a gépkocsi fékútjával, hiszen közismert, hogy a stabilitás elvesztésének veszélye miatt teljesen hatásosan nem fékezhetjük az első kereket. Ezért a lassulás mindig alacsonyabb, mint a négy vagy több kerekű járműveknél.

A motorkerékpár sajátos, labilis jellege, a kocsiszekrény védőhatásának hiánya arra int, hogy a sebességgel óvatosan kell bánni.

E törvényszerűségek ismerete nélkül nemcsak felelőtlenség a motorkerékpár vezetése, hanem életveszélyes is.

A következőkben egy olyan halálos kimenetelű, motorkerékpárral okozott balesetről számolunk be, amelynek fő oka a gyorsajtás – az útviszonyok figyelmen kívül hagyása –, mellék oka az alkoholfogyasztás és elősegítő körülménye pedig az, hogy az okozó vezetői engedéllyel nem rendelkezett.

R. P. honvéd 1979 november 6-án engedélyezett eltávozásra távozott. Még aznap lakóhelyén találkozott Cs. S. katonabarátjával, akivel az egyik szórakozóhelyen sört fogyasztottak. Ezt követően R. P. honvéd – barátjával – szülei lakására távozott és édesapja motorkerékpárját igénybe véve, elindultak tragédiát okozó útjukra.

A motorkerékpárt R. P. honvéd vezette, bár erre jogosító vezető engedéllyel nem rendelkezett. A motorkerékpárral R. P. honvéd Monor belterületén – a csúszós útviszonyok figyelmen kívül hagyásával – kb. 70–80 km/óra sebességgel haladt. Az út jobb oldalán – szabálytalanul – gyalogosan közlekedő 5 polgári személy közül 22.55-kor nevezett honvéd halálra gázolta G. Zs. 17 éves fiatal lányt.

A nagy sebesség és csúszós út, valamint az ütközés következtében fellépő lendület miatt a motorkerékpár nagy ívben átsodródott az úttest menetirány szerinti bal oldalára, majd az útszéli árokba borulva egy szilárd tárgynak ütközve megállt.

Az átsodródás és szilárd tárgynak ütközés következtében R. P. honvéd súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett. A mentőszolgálat R. P. honvédet a Budapesti Országos Idegsebészeti Tudományos Intézetbe szállította. A beszállítást követő napon R. P. honvéd súlyos sérülése következtében – a megmentésére tett erőfeszítések ellenére – életét veszítette.

A motorkerékpáron utazó Cs. S. katonai nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

A baleseti helyszínelés megállapításai:

- járművezető jogosítványának hiánya;
- szeszital-fogyasztás;
- gyorsajtás;
- csúszós útviszonyok.

A megállapítás mindazt tartalmazza ami tilos, és közülük bármelyik egy-
magában is baleset okozója lehet.

Milyen tanulságok vonhatók le a történetekből:

Az, hogy érvényes vezetői engedély nélkül járművet vezetni tilos (hiszen
hiányoznak a közúti forgalomhoz szükséges alapvető ismeretek) – mindenki tudja,
mégis gyakran megtörténik, hogy a hozzátartozók, ismerősök szemet húnynak az
ilyen „apró” szabálytalanságok felett. Ilyenkor szinte szükségszerű a gyorshajtás,
az alkohol pedig csak növeli az öncélú kockázatvállalást, a vakmerőséget, a jármű
feletti uralom bizonyítani akarását.

Bár a felelős egyértelműen R. P. honvéd, a szülők, hozzátartozók, a jelenlevő
ismerősök emberi magatartása, felelősségérzetük hiánya is közrejátszott abban,
hogy megtörténhetett a baleset.

Mert – aki látja, hogy valaki ittasan, jogosítvány nélkül indul motorozni és
lehetősége lenne megakadályozni azt, annak szülői, emberi kötelessége mindent
megtenni, hogy ne indulhasson útjára az önmagáról megfeledkezett ember, – ha
mégis így történik, a gyorshajtás, vagy figyelmetlenség már csak mellék-körül-
ménye lesz a tragédiának.

Nem jó érzés volna, ha cikkünk olvasóit csak arra biztatnánk, hogy tanul-
janak a mások kárán. Célunk az, hogy ismételten felhívjuk katonai állományunk
figyelmét azokra a törvényszerűségekre, amelyek a motorkerékpár közlekedésével
együttjárnak. Belátható, hogy sokkal nagyobb felelősségérzetre, önuralomra van
szükség az ilyen tragédiák megelőzéséhez.